✨ ಭಾಗ - ೧ (ಅಕ್ಷರಗಣಗಳು & ವೃತ್ತ ಲಕ್ಷಣ)

🌸 ಅಕ್ಷರಗಣಗಳು & ವೃತ್ತಜಾತಿಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳು 🌸

(Akshara Ganas, Formula Wheel & General Characteristics of Vruttas)

🌐 gptteachers.in

ಅಕ್ಷರಗಣ ಎಂದರೇನು? : ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಲಘು-ಗುರುಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚನೆಯಾಗುವ ಗಣವೇ **'ಅಕ್ಷರಗಣ'**. ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ **ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನು** ಒಂದು ಅಕ್ಷರಗಣವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗುವ ಪದ್ಯಗಳೇ **'ವೃತ್ತಗಳು'**.

ಯ-ಗಣ (U — —)
ಆದಿ ಲಘು

ಮೊದಲಕ್ಷರ ಲಘು, ಉಳಿದೆರಡು ಗುರು.

U — — (ಯ-ಮಾ-ತಾ)

ಮ-ಗಣ (— — —)
ಸರ್ವ ಗುರು

ಮೂರೂ ಅಕ್ಷರಗಳು ಗುರು.

— — — (ಮಾ-ತಾ-ರಾ)

ತ-ಗಣ (— — U)
ಅಂತ್ಯ ಲಘು

ಮೊದಲೆರಡು ಗುರು, ಕೊನೆಯದು ಲಘು.

— — U (ತಾ-ರಾ-ಜ)

ರ-ಗಣ (— U —)
ಮಧ್ಯ ಲಘು

ಮಧ್ಯದ ಅಕ್ಷರ ಲಘು, ಉಳಿದೆರಡು ಗುರು.

— U — (ರಾ-ಜ-ಭಾ)

ಜ-ಗಣ (U — U)
ಮಧ್ಯ ಗುರು

ಮಧ್ಯದ ಅಕ್ಷರ ಗುರು, ಉಳಿದೆರಡು ಲಘು.

U — U (ಜ-ಭಾ-ನ)

ಭ-ಗಣ (— U U)
ಆದಿ ಗುರು

ಮೊದಲಕ್ಷರ ಗುರು, ಉಳಿದೆರಡು ಲಘು.

— U U (ಭಾ-ನ-ಸ)

ನ-ಗಣ (U U U)
ಸರ್ವ ಲಘು

ಮೂರೂ ಅಕ್ಷರಗಳು ಲಘು.

U U U (ನ-ಸ-ಲ)

ಸ-ಗಣ (U U —)
ಅಂತ್ಯ ಗುರು

ಮೊದಲೆರಡು ಲಘು, ಕೊನೆಯದು ಗುರು.

U U — (ಸ-ಲ-ಗಂ)

ಅಕ್ಷರಗಣಗಳ ನೆನಪಿನ ಮಹಾ ಸೂತ್ರ 📜
ಚಕ್ರ ಸೂತ್ರ

ಯ ಮಾ ತಾ ರಾ ಜ ಭಾ ನ ಸ ಲ ಗಂ

• ಈ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದರೆ ಆಯಾ ಗಣದ ಲಘು-ಗುರು ರೂಪ ಸಿಗುತ್ತದೆ! (ಉದಾ: 'ಯ'ದಿಂದ U——, 'ಮ'ದಿಂದ ———, 'ಜ'ದಿಂದ U—U).

ವೃತ್ತಜಾತಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು 🏛️
೪ ಸಮಾನ ಪಾದಗಳು

• ೪ ಪಾದಗಳು : ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತದಲ್ಲೂ ೪ ಸಮಾನ ಸಾಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ (ಸಮವೃತ್ತ).
• ಅಕ್ಷರ & ಗಣ ನಿಯಮ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲೂ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
• ಆದಿಪ್ರಾಸ & ಯತಿ : ನಾಲ್ಕೂ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಪ್ರಾಸ ಕಡ್ಡಾಯ; ಪ್ರತಿ ವೃತ್ತಕ್ಕೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಕ್ಷರದ ಬಳಿ ಯತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

✨ ಭಾಗ - ೨ (ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳು ೧ & ೨)

🌸 ಉತ್ಪಲಮಾಲಾವೃತ್ತ & ಚಂಪಕಮಾಲಾವೃತ್ತ 🌸

(Utpalamala Vrutta: **20** Letters & Champakamala Vrutta: **21** Letters)

🌐 gptteachers.in

ಮಾಲಾ ವೃತ್ತಗಳ ನಾದ : 'ಉತ್ಪಲ' ಎಂದರೆ ನೈದಿಲೆ ಹೂವು; 'ಚಂಪಕ' ಎಂದರೆ ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವು. ಹೂಮಾಲೆಯಂತೆ ನಯವಾದ ಲಯ ಮತ್ತು ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಎರಡು ವೃತ್ತಗಳು ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

೧. ಉತ್ಪಲಮಾಲಾವೃತ್ತ (೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳು) 🌺

ಭ - ರ - ನ - ಭ - ಭ - ರ - ಲ - ಗ

- ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ : ಭ - ರ - ನ - ಭ - ಭ - ರ ಗಣಗಳೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಘು (ಲ) ಮತ್ತು ಒಂದು ಗುರು (ಗ) ಬರುತ್ತವೆ.
- ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಯತಿಸ್ಥಾನ : ೧೦ನೇ ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಯತಿ (ವಿಶ್ರಾಂತಿ).

ನೆನಪಿನ ಸೂತ್ರ : "ಉತ್ಪಲಮಾಲೆಯೊಳ್ ಭರಣಭಂಭರಲಂಗೆಯೆ ಪತ್ತನೆಯ್ದು ಯತಿಸ್ಥಾನಂ"

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಸಹಿತ ನಿದರ್ಶನ :

– ∪ ∪ | – ∪ – | ∪ ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – ∪ – | ∪ –

ಗಣಗಳು : [ಭ] [ರ] [ನ] [ಭ] [ಭ] [ರ] [ಲ-ಗ]

- ಪಂಪಭಾರತದ ಪದ್ಯ :

ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗಳ್ |
ಗಾಗರವಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರಂತವರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದೊಳ್ |

೨. ಚಂಪಕಮಾಲಾವೃತ್ತ (೨೧ ಅಕ್ಷರಗಳು) 🌼

ನ - ಜ - ಭ - ಜ - ಜ - ಜ - ರ

- ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ : ನ - ಜ - ಭ - ಜ - ಜ - ಜ - ರ ಎಂಬ ೭ ಗಣಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.
- ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೧ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಯತಿಸ್ಥಾನ : ೧೧ನೇ ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಯತಿ (ವಿಶ್ರಾಂತಿ).

ನೆನಪಿನ ಸೂತ್ರ : "ನೆಗಳ್ದ ಚಂಪಕಮಾಲೆಯೊಳ್ ನಜಭಜಂಜಜರಂ ಯತಿಯಿರ್ಪುದೊಂದಿನೊಳ್"

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಸಹಿತ ನಿದರ್ಶನ :

∪ ∪ ∪ | ∪ – ∪ | – ∪ ∪ | ∪ – ∪ | ∪ – ∪ | ∪ – ∪ | – ∪ –

ಗಣಗಳು : [ನ] [ಜ] [ಭ] [ಜ] [ಜ] [ಜ] [ರ]

- ರನ್ನನ ಸಾಹಸಭೀಮವಿಜಯದ ಪದ್ಯ :

ಕುಲಮನೆ ಮುನ್ನಮುನ್ನಿಸದೆ ಚಾಗಮನೊಳ್ಪನರಿಂಗೆ ಕೇಡನಂ |
ತೊಲಗದ ಮಾಳ್ಪ ಶಕ್ತಿಯನವಗ್ರಹಮಂ ನೃಪಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಂ |

🔍 ಉತ್ಪಲಮಾಲಾ ಮತ್ತು ಚಂಪಕಮಾಲಾ ವೃತ್ತಗಳ ತ್ವರಿತ ಅಂತರ :

- ಉತ್ಪಲಮಾಲೆಯು 'ಭ' ಗಣದಿಂದ (ಗುರು) ಆರಂಭವಾಗಿ ೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಚಂಪಕಮಾಲೆಯು 'ನ' ಗಣದಿಂದ (ಮೂರು ಲಘು) ಆರಂಭವಾಗಿ ೨೧ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡರಲ್ಲೂ ಆದಿಪ್ರಾಸ ಕಡ್ಡಾಯ.

✨ ಭಾಗ - ೩ (ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳು ೩ & ೪)

🌸 ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ & ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ ವೃತ್ತಗಳು 🌸

(Shardulavikridita: **19** Letters & Mattebhavikridita: **20** Letters)

🌐 gptteachers.in

ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ವೃತ್ತಗಳು : 'ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ' ಎಂದರೆ ಹುಲಿಯ ವಿಹಾರ/ಆಟ; 'ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ' ಎಂದರೆ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯ ಆಟ. ಯುದ್ಧ, ರೌದ್ರ, ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಈ ವೃತ್ತಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತ.

೩. ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ (೧೯ ಅಕ್ಷರಗಳು) 🐅

ಮ - ಸ - ಜ - ಸ - ತ - ತ - ಗ

- ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ : ಮ - ಸ - ಜ - ಸ - ತ - ತ ಗಣಗಳೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರು (ಗ) ಬರುತ್ತವೆ.
- ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೯ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಯತಿಸ್ಥಾನ : ೧೨ನೇ ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಯತಿ (ವಿಶ್ರಾಂತಿ).

ನೆನಪಿನ ಸೂತ್ರ : "ಕಂಡುಂ ಮಂಸಜಸಂತತಂ ಗುರುವುಮಾಗಳ್ ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ"

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಸಹಿತ ನಿದರ್ಶನ :

– – – | ∪ ∪ – | ∪ – ∪ | ∪ ∪ – | – – ∪ | – – ∪ | –

ಗಣಗಳು : [ಮ] [ಸ] [ಜ] [ಸ] [ತ] [ತ] [ಗ]

- ಉದಾಹರಣಾ ಪದ್ಯ :

ಶ್ರೀಮತ್ ಪಂಕಜಲೋಚನಂ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಾಸ್ಪದಂ ನಿರ್ಮಲಂ |
ಧಾಮಂ ಸದ್ಗುಣರತ್ನವಾರಿನಿಧಿ ರೂಪಂ ವಿಶ್ವವಂದ್ಯಂ ಶಿವಂ |

೪. ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ (೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳು) 🐘

ಸ - ಭ - ರ - ನ - ಮ - ಯ - ಲ - ಗ

- ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ : ಸ - ಭ - ರ - ನ - ಮ - ಯ ಗಣಗಳೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಘು (ಲ) ಮತ್ತು ಒಂದು ಗುರು (ಗ) ಬರುತ್ತವೆ.
- ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಯತಿಸ್ಥಾನ : ೧೩ನೇ ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಯತಿ (ವಿಶ್ರಾಂತಿ).

ನೆನಪಿನ ಸೂತ್ರ : "ಸಭರಂನಂಮಯಲಂಗಮುಂ ಬಗೆಗೊಳಲ್ ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತಂ"

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಸಹಿತ ನಿದರ್ಶನ :

∪ ∪ – | – ∪ ∪ | – ∪ – | ∪ ∪ ∪ | – – – | ∪ – – | ∪ –

ಗಣಗಳು : [ಸ] [ಭ] [ರ] [ನ] [ಮ] [ಯ] [ಲ-ಗ]

- ಉದಾಹರಣಾ ಪದ್ಯ :

ಅಲರಂ ಬಾಣಮನಾಂತು ಕಾಮನೊಳವಂ ಸಾರ್ದಾಗಳಾ ಚಂದ್ರಮಂ |
ಬೆಳಗಂ ತೋರ್ಪುದು ಕತ್ತಲಂ ಕಳೆದು ಲೋಕಕ್ಕಾಗಳಾನಂದಮಂ |

🔍 ಶಾರ್ದೂಲ ಮತ್ತು ಮತ್ತೇಭ ವೃತ್ತಗಳ ತ್ವರಿತ ಅಂತರ :

- ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತವು 'ಮ' ಗಣದಿಂದ (ಮೂರು ಗುರು) ಆರಂಭವಾಗಿ ೧೯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತವು 'ಸ' ಗಣದಿಂದ (ಎರಡು ಲಘು, ಒಂದು ಗುರು) ಆರಂಭವಾಗಿ ೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

💡 ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ = ಮ-ಸ-ಜ-ಸ-ತ-ತ-ಗ (೧೯ ಅಕ್ಷರ | ೧೨ನೇ ಯತಿ) | ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ = ಸ-ಭ-ರ-ನ-ಮ-ಯ-ಲ-ಗ (೨೦ ಅಕ್ಷರ | ೧೩ನೇ ಯತಿ)!

🌐 gptteachers.in

🌸 ಸ್ರಗ್ಧರಾವೃತ್ತ & ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾವೃತ್ತ 🌸

(Sragdhara: **21** Letters & Mahasragdhara: **22** Letters)

ದೀರ್ಘ ವೃತ್ತಗಳ ನಾದಲಹರಿ : 'ಸ್ರಗ್ಧರಾ' ಎಂದರೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳು ಎಂದರ್ಥ. ಇವು ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೀರ್ಘ ಛಂದೋಬಂಧಗಳಾಗಿದ್ದು, ಭಕ್ತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ರಸಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದಂತಿವೆ.

೫. ಸ್ರಗ್ಧರಾವೃತ್ತ (೨೧ ಅಕ್ಷರಗಳು) 💍

ಮ - ರ - ಭ - ನ - ಯ - ಯ - ಯ

- ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ : ಮ - ರ - ಭ - ನ - ಯ - ಯ - ಯ ಎಂಬ ೭ ಗಣಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.
- ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೧ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಯತಿಸ್ಥಾನ : ಪ್ರತಿ ೭ನೇ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಯತಿ (೭, ೧೪ ಮತ್ತು ೨೧ನೇ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ೩ ಯತಿಗಳು!).

ನೆನಪಿನ ಸೂತ್ರ : "ತೋರಲ್ ಮಂರಂಭನಂ ಮೂರ್ಯಯುಗಣಮಿರೆ ಸ್ರಗ್ಧರಾ ವೃತ್ತಮಕ್ಕುಂ"

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಸಹಿತ ನಿದರ್ಶನ :

– – – | – ∪ – | – ∪ ∪ | ∪ ∪ ∪ | ∪ – – | ∪ – – | ∪ – –

ಗಣಗಳು : [ಮ] [ರ] [ಭ] [ನ] [ಯ] [ಯ] [ಯ]

- **ಉದಾಹರಣಾ ಪದ್ಯ :**

ಶ್ರೀಮತ್ ಕಲ್ಯಾಣಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಣತಸುರಶಿಖಾರತ್ನದೀಪ್ತಾಂಘ್ರಿಪದ್ಮಂ |
ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಶತ್ರುಪ್ರಶಮನಚತುರಂ ವಿಶ್ವವಂದ್ಯಂ ಮಹೇಶಂ |

೬. ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾವೃತ್ತ (೨೨ ಅಕ್ಷರಗಳು) 👑

ಸ - ತ - ನ - ಸ - ರ - ರ - ರ - ಗ

- ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ : ಸ - ತ - ನ - ಸ - ರ - ರ - ರ ಗಣಗಳೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರು (ಗ) ಬರುತ್ತವೆ.
- ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೨ ಅಕ್ಷರಗಳು (ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡದು!).
- ಯತಿಸ್ಥಾನ : ೧೪ನೇ ಅಥವಾ ೮ನೇ ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಯತಿ.

ನೆನಪಿನ ಸೂತ್ರ : "ಸಂತಂನಂಸಂ ಮೂರಾಗಳ್ ರಗಣಗುರು ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾ ವೃತ್ತಮಕ್ಕುಂ"

ಪ್ರಸ್ತಾರ ಸಹಿತ ನಿದರ್ಶನ :

∪ ∪ – | – – ∪ | ∪ ∪ ∪ | ∪ ∪ – | – ∪ – | – ∪ – | – ∪ – | –

ಗಣಗಳು : [ಸ] [ತ] [ನ] [ಸ] [ರ] [ರ] [ರ] [ಗ]

- **ಉದಾಹರಣಾ ಪದ್ಯ :**

ಪರಮಜ್ಯೋತಿಃಸ್ವರೂಪಂ ಭವಭಯಹರಣಂ ವಿಶ್ವಕರ್ತಾರಮೀಶಂ |
ಸುರಸಿದ್ಧವ್ರಾತಸೇವ್ಯಂ ಸಕಲಗುಣನಿಧಿಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಪ್ರೇಮರೂಪಂ |

🔍 ಸ್ರಗ್ಧರಾ ಮತ್ತು ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾ ವೃತ್ತಗಳ ಗಣನಾ ಗುಟ್ಟು :

- ಸ್ರಗ್ಧರಾದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ೩ ಗಣಗಳು 'ಯ-ಯ-ಯ' ಆಗಿರುತ್ತವೆ (೨೧ ಅಕ್ಷರ). ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ೩ ಗಣಗಳು 'ರ-ರ-ರ' ಆಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರು ಬರುತ್ತದೆ (೨೨ ಅಕ್ಷರ).

💡 ಸ್ರಗ್ಧರಾ = ಮ-ರ-ಭ-ನ-ಯ-ಯ-ಯ (೨೧ ಅಕ್ಷರ | ತಲಾ ೭ಕ್ಕೆ ಯತಿ) | ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾ = ಸ-ತ-ನ-ಸ-ರ-ರ-ರ-ಗ (೨೨ ಅಕ್ಷರ)!

✨ ಭಾಗ - ೫ (ಅಂಶಗಣಗಳು & ವೃತ್ತಗಳ ಮಹಾ ಸಾರಾಂಶ)

🌸 ಅಂಶಗಣಗಳು & ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳ ಮಹಾ ಸಾರಾಂಶ 🌸

(Amsha Ganas: Brahma, Vishnu, Rudra & Master Matrix of **6** Kannada Vruttas)

🌐 gptteachers.in

ಅಂಶಗಣಗಳ ಹಿರಿಮೆ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ದೇಶ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ **ಸಾಂಗತ್ಯ, ತ್ರಿಪದಿ, ಅಕ್ಕರ, ಏಳೆ** ಮುಂತಾದ ಜನಪ್ರಿಯ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗಣಪದ್ಧತಿಯೇ **'ಅಂಶಗಣ'**. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೆಗಿಂತ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ನಾದ-ತಾಳದ 'ಅಂಶ'ಗಳೇ ಪ್ರಧಾನ.

೧. ಬ್ರಹ್ಮಗಣ (೨ ಅಂಶಗಳು) 🧘

೨ ವಿಧಗಳು

- **ಲಕ್ಷಣ :** ೨ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಗಣ.
- **ರೂಪಗಳು (೨) :**
  ೧) ಗುರು-ಗುರು [— —]
  ೨) ಲಘು-ಲಘು-ಗುರು [U U —]
- **ಉಪಯೋಗ :** ಸಾಂಗತ್ಯ ಮತ್ತು ತ್ರಿಪದಿಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

೨. ವಿಷ್ಣುಗಣ (೩ ಅಂಶಗಳು) 🪷

೮ ವಿಧಗಳು

- **ಲಕ್ಷಣ :** ೩ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಗಣ.
- **ರೂಪಗಳು (೮) :** ಬ್ರಹ್ಮಗಣದ ರೂಪಗಳ ಮುಂದೆ ಲಘು ಅಥವಾ ಗುರು ಸೇರಿ ೮ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.
  (ಉದಾ: ———, ——U, UU——, UU—U ಇತ್ಯಾದಿ).
- **ಉಪಯೋಗ :** ಸಾಂಗತ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲೂ ವಿಷ್ಣುಗಣವೇ ಪ್ರಧಾನ!

೩. ರುದ್ರಗಣ (೪ ಅಂಶಗಳು) 🔱

೧೬ ವಿಧಗಳು

- **ಲಕ್ಷಣ :** ೪ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಗಣ.
- **ರೂಪಗಳು (೧೬) :** ವಿಷ್ಣುಗಣದ ರೂಪಗಳ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಲಘು ಅಥವಾ ಗುರು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ೧೬ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.
- **ಉಪಯೋಗ :** ಪಿರಿಯಕ್ಕರ, ದೊರೆ ಅಕ್ಕರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇಶ್ಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವೃತ್ತದ ಹೆಸರು	ಅಕ್ಷರಗಳು	ಗಣಗಳ ಕ್ರಮ (ಸೂತ್ರ)	ಯತಿಸ್ಥಾನ	ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣ
೧	ಉತ್ಪಲಮಾಲಾವೃತ್ತ	೨೦	ಭ - ರ - ನ - ಭ - ಭ - ರ - ಲ - ಗ	೧೦ನೇ ಅಕ್ಷರ	'ಭ' ಗಣದಿಂದ ಆರಂಭ (ಹೂಮಾಲೆಯ ನಡಿಗೆ)
೨	ಚಂಪಕಮಾಲಾವೃತ್ತ	೨೧	ನ - ಜ - ಭ - ಜ - ಜ - ಜ - ರ	೧೧ನೇ ಅಕ್ಷರ	'ನ' ಗಣದಿಂದ ಆರಂಭ (ಮೃದು ಗತಿ)
೩	ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ	೧೯	ಮ - ಸ - ಜ - ಸ - ತ - ತ - ಗ	೧೨ನೇ ಅಕ್ಷರ	'ಮ' ಗಣದಿಂದ ಆರಂಭ (ಹುಲಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ)
೪	ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ	೨೦	ಸ - ಭ - ರ - ನ - ಮ - ಯ - ಲ - ಗ	೧೩ನೇ ಅಕ್ಷರ	'ಸ' ಗಣದಿಂದ ಆರಂಭ (ಮದ್ದಾನೆಯ ನಡಿಗೆ)
೫	ಸ್ರಗ್ಧರಾವೃತ್ತ	೨೧	ಮ - ರ - ಭ - ನ - ಯ - ಯ - ಯ	೭, ೧೪, ೨೧ನೇ ಅಕ್ಷರ	ತಲಾ ೭ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ೩ ಯತಿಗಳು (ಸ್ತುತಿ ಶೈಲಿ)
೬	ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರಾವೃತ್ತ	೨೨	ಸ - ತ - ನ - ಸ - ರ - ರ - ರ - ಗ	೧೪ನೇ ಅಕ್ಷರ	ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲೇ ಗರಿಷ್ಠ ಅಕ್ಷರಗಳು (ಪ್ರೌಢ ಬಂಧ)

💡 ಅಂಶಗಣಗಳು: ಬ್ರಹ್ಮ (೨ ಅಂಶ), ವಿಷ್ಣು (೩ ಅಂಶ), ರುದ್ರ (೪ ಅಂಶ) | ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ೬ ವೃತ್ತಗಳ ಸಮಗ್ರ ವಿವರಣೆ ಮುಕ್ತಾಯ!

🌐 gptteachers.in